

A Szegedi Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság a Szegeden, 2023. június 20. napján megtartott harmadfokú fellebbezési nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A rágalmazás vétsége miatt *Terhelt1* ellen indított büntetőügyben a *Szolnoki Törvényszék* 2023. február 8. napján kihirdetett *1.Bf.866/2022/5.* számú ítéletét *megváltoztatja* akként, hogy00 *Terhelt1* vádlottat *becsületsértés vétsége [Btk. 227. § (1) bekezdés a) és b) pont]* miatt emelt vád alól tekinti felmentettnek.

Egyebekben a másodfokú ítéletet helybenhagyja azzal, hogy *Terhelt1* vádlott lakóhelyének címe: cím22.

Megállapítja, hogy a harmadfokú eljárás során felmerült 10.000 (tízezer) forint költséget magánvádlól1 magánvádló viseli.

Kötelezi magánvádlól1 magánvádlót, hogy egy hónapon belül fizessen meg *Terhelt1* vádlottnak 163.797, - (egyszázhatvanháromezer-hétszázkilencvenhét) forint bűnügyi költséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] A Szolnoki Járásbíróság a 2022. szeptember 27. napján kihirdetett 11.B.457/2020/42. számú ítéletével *Terhelt1* vádlottat rágalmazás vétsége [Btk. 226. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] miatt megrovásban részesítette. Kötelezte a vádlottat magánvádlól1 magánvádló részére 10.000, - Ft költség, valamint az állam részére 31.030, - Ft bűnügyi költség megfizetésére.

[2] A járásbíróóság ítéletével szemben a vádlott és védője jelentett be fellebbezést a vádlott felmentése érdekében.

[3] A Szolnoki Törvényszék a 2023. február 8. napján kihirdetett 1.Bf.866/2022/5. számú ítéletével Terheltl vádlottat a rágalmazás vétségének [Btk. 226. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] vádja alól felmentette. Megállapította, hogy a magánvádló részéről felmerült 10.000, - Ft költséget magánvádlól magánvádló viseli, továbbá kötelezte a magánvádlót 31.030, - Ft büntügyi költség megfizetésére.

[4] A másodfokú bíróság ítélete ellen magánvádlól magánvádló – jogi képviselője útján – jelentett be fellebbezést a vádlott bűnösségének rágalmazás vétségében történő megállapítása érdekében.

[5] Fellebbezésének indokolásában kifejtette, hogy tévedett a másodfokú bíróság, amikor a sérelmezett kijelentéseket véleménynyilvánításként értékelte. Ennek indokaként arra hivatkozott, hogy az eljárás tárgyát ugyan nem képező, de Terheltl vádlott által a saját megfogalmazásaként elismert kijelentést (is) tartalmazó – a vádlott fényképével ellátott – szórólap szó szerint megegyezik a sérelmezett és impresszum nélküli szórólap tartalmával annyiban, hogy azokban a helységi családok magánvádlól magánvádló általi fenyegetésére történik utalás. Márpedig az eljárás során Terheltl vádlott kifejezetten arra hivatkozott, hogy a magánvádló megfenyegette a saját családját, ekként tehát egy konkrétan beazonosítható múltbeli eseményről – lényegében tényállításról – van szó. Ezt támasztja alá véleménye szerint az is, hogy az elsőfokú bíróság felhívta a magánvádló képviselőjét arra, hogy a vádlott által hivatkozott állítólagos „bántalmazás” kivizsgálásával kapcsolatos okiratokat csatolják be a bíróság részére. Mindez pedig akként értékelhető, hogy a magánvádló lehetőséget kapott a vádlott részéről elhangzott valótlan tényállítás megalapozatlanságának bizonyítására, amely sikeres is volt, mivel a becsatolt okiratok alátámasztották azt, hogy a magánvádló sohasem fenyegetett családokat. Tekintettel pedig arra, hogy a fellebbezésben kifejtettek szerint nem negatív értékeléssel tartalmazó véleménynyilvánításról, hanem valótlan tényállításról van szó, ezért nincs érdemi jelentősége annak, hogy a magánvádló közszereplőnek minősül.

[6] A magánvádló jogi képviselője a harmadfokú fellebbezési nyilvános ülésen a fellebbezés indokolásában foglaltakat továbbra is fenntartva kiemelte, hogy az elsőfokú bírósági eljárás során maga a vádlott is elismerte azt, hogy nem véleményt nyilvánított, hanem tényt állított akkor, amikor arra hivatkozott, hogy a magánvádló megfenyegette a családját [elsőfokú bírósági iratok 12. sorszámú jegyzőkönyv 15. oldal]. A jogi képviselő érvelése szerint az elsőfokú bíróság éppen erre figyelemmel biztosított lehetőséget – lényegében „ellenbizonyításként” – arra, hogy becsatolásra kerüljenek a vádlott feljelentése alapján indult büntetőügy iratai, amelyekből egyértelműen kitűnik, hogy szó sem volt arról, hogy a magánvádló megfenyegette volna a vádlott családját.

[7] Az elsőfokú bírósági eljárásban tehát senki sem vitatta egyrészt azt, hogy a vádlott által jóváhagyott tartalmú szórólapokon tényállítás került megfogalmazásra, másrészt pedig maga a „ténytartalom” sem képezte vita tárgyát. Márpedig amennyiben a vádlott által is elismerten tényállítás történt, akkor azt a másodfokú bíróság – a vádlotti állítás ellenében – nem minősítheti értékítéletnek, erre figyelemmel tehát megalapozatlan volt a másodfokú bíróság azon következtetése, hogy a szórólapon feltüntetett hivatkozott kijelentés nem tényállítás, hanem véleménynyilvánítás, a szóban forgó vádlotti közlés (tény)tartalmát ugyanis a becsatolt iratok alapján konkrétan ellenőrizni lehetett. Összességében tehát a magánvádló jogi képviselője a másodfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, és a vádlott bűnösségének rágalmazás vétségében történő megállapítását indítványozta.

[8] A vádlott meghatalmazott védője a harmadfokú fellebbezési nyilvános ülésen a másodfokú bíróság ítéletének helybenhagyására tett indítványt. Érvelése szerint az eljárás tárgyát képező szórólap – a magánvádló jogi képviselőjének hivatkozásával ellentétben – nem azt tartalmazta, hogy a magánvádló a vádlott családját fenyegette meg, hanem csupán általánosságban, konkrét utalás nélkül hivatkozott arra, hogy a magánvádló embereket és családokat fenyeget.

[9] Ugyanígy, a közpénzek rokonok és haverok közötti szétosztására, valamint a bosszúállásra és a hazug rágalmak terjesztésére történő utalás is minden konkrét ténybeli alapot nélkülözött, azok még áttételesen sem utaltak arra, hogy a magánvádló esetlegesen bűncselekményt valósított volna meg. Mindezek alapján tehát a szórólap tulajdonképpen egy politikai nyilatkozatnak minősül, annak megfogalmazása pedig nem alkalmas a magánvádló becsületének csorbítására, mivel egyetlen kijelentése sem volt gyalázkodó jellegű. Figyelemmel pedig arra, hogy tényállítás hiányában a rágalmazás nem tényállásszerű, így helyes volt a vádlott bűncselekmény hiányában történő felmentése.

[10] A másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntése esetén. Ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság az elsőfokon elítélt vádlottat felmentette vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette [Be. 615. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pont].

[11] A fellebbezés sérelmezheti egyrészt az ellentétes döntést, illetve kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, az 583. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezést vagy indokolást [Be. 615. § (3) bekezdés].

[12] A magánvádló kizárólag a vádlott terhére fellebbezhet. Ha a magánvádló az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata ellen a vádlott terhére nem jelentett be fellebbezést, a másodfokú bíróság ügydöntő határozata ellen csak a vádlott felmentése vagy az eljárás megszüntetése miatt fellebbezhet [Be. 779. § (4)-(5) bekezdései].

[13] Jelen ügy kapcsán a másodfokon eljáró Szolnoki Törvényszék az elsőfokon elítélt vádlottat felmentette, ennek folytán a Be. 615. § (2) bekezdés b) pontja szerinti ellentétes döntést hozott. A másodfokú bíróság ítéletével szemben a magánvádló – jogi képviselője útján – fellebbezést jelentett be a vádlott terhére, felmentése miatt, ebből következően tehát megnyílt a harmadfokú bírósági eljárás lehetősége.

[14] A harmadfokú eljárás során az ítéltábla – a Be. 618. § (1)-(2) bekezdései alapján, a (3) bekezdésre is figyelemmel – a másodfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését, valamint azon részét vizsgálta felül, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett. Emellett felülbírált az első- és másodfokú bírósági eljárást is.

[15] Az ekként elvégzett felülbírálat eredményeként az ítéltábla megállapította, hogy sem az elsőfokú, sem pedig a másodfokú bíróság nem vétett hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést.

[16] Eljárási szabályt sértett ugyanakkor a másodfokú bíróság azáltal, hogy ügydöntő határozatát nem kézbesítette közvetlenül az önálló fellebbezésre jogosult magánvádló részére. A másodfokú bíróság ügydöntő határozata ellen ugyanis a magánvádló fellebbezésre jogosult a harmadfokú bírósághoz [Be. 779. § (3) bekezdés].

[17] Az eljárási szabálysértésnek ugyanakkor az eljárás törvényességére nem volt érdemi kihatása, az iratokból kitűnően ugyanis a magánvádló megkapta a másodfokú bíróság ügydöntő határozatát, amellyel szemben – jogi képviselője útján – fellebbezést terjesztett elő.

[18] Helyesen járt el a másodfokú bíróság, amikor az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészítette azzal, hogy magánvádló1 magánvádló a szórólapok terjesztésének időszakában helységi város polgármestere volt, ennek ugyanis a cselekmény minősítése körében jelentősége volt (másodfokú ítélet [7] bekezdés).

[19] Az ítéltábla mellőzte ugyanakkor a másodfokú ítélet [8] bekezdésében eszközölt helyesbítést arra tekintettel, hogy az tartalmilag megegyezett az elsőfokú ítélet [6] bekezdésének első mondatában írtakkal, míg a másodfokú ítélet [9] bekezdésének utolsó – félreérthető megfogalmazású – mondatát akként helyesbítette, hogy Terhelt1 vádlott nem a szórólapok tartalmát, hanem az ilyen tartalmú szórólapok legyártását rendelte meg a nyomda képviselőjétől.

[20] Egyebekben a tényállás hiánytalan és megalapozott volt, amely így a harmadfokú felülbírálat alapjául szolgált.

[21] A másodfokú bíróság helyes indokolással jutott arra a következtetésre, hogy Terheltl vádlott a sérelmezett kijelentések szórólapok útján történő nyilvánosságra hozatalával nem valósított meg bűncselekményt.

[22] Tekintettel arra, hogy 2023. június 2. napjától kezdődően a rágalmazás és – miként annak a későbbiekben kifejtettekből következően jelentősége van – a becsületsértés törvényi tényállása módosult, ezért az ítéltábla mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy helye van-e az elbírálás időpontjában hatályos büntető törvény alkalmazásának [Btk. 2. § (2) bekezdés].

[23] A törvényi tényállások hivatkozott módosítása abban áll, hogy a Btk. 226. §-a (rágalmazás) és a Btk. 227. §-a (becsületsértés) egy további bekezdéssel egészült ki, melynek értelmében nem büntetendő rágalmazás, illetve becsületsértés miatt annak a cselekménye, aki az (1) bekezdésben meghatározottakat a közügyek szabad megvitatása körében sajtótermék vagy médiaszolgáltatás útján követi el, feltéve, hogy cselekménye nem irányul a sértett emberi méltóságának nyilvánvaló és súlyosan becsmérő tagadására [Btk. 226. § (3) bekezdés és Btk. 227. § (3) bekezdés].

[24] A büntetendőséget kizárólag a sajtótermék vagy médiaszolgáltatás útján történő elkövetés zárja ki, ezért jelen ügy kapcsán elsődlegesen azt volt szükséges megvizsgálni, hogy a bizonyítási eljárás során feltárt körülmények – így a sérelmezett kijelentések szórólapon történő feltüntetése és terjesztése – megalapozzák-e a sajtótermék vagy médiaszolgáltatás útján történő elkövetés megállapítását.

[25] A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályiról szóló 2010. évi CIV. törvény 1. § 1. és 6. pontjai, valamint a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 203. § 40. és 60. pontjai azonos tartalommal szabályozzák a sajtótermék és a médiaszolgáltatás fogalmát.

[26] Sajtóterméknek minősül a napilap és más időszakos lap egyes számai, valamint az internetes újság vagy hírportál, amelyet gazdasági szolgáltatásként nyújtanak, amelynek tartalmáért valamely természetes vagy jogi személy szerkesztői felelősséget visel, és amelynek elsődleges célja szövegből, illetve képekből álló tartalmaknak a nyilvánossághoz való eljuttatása tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából, nyomtatott formátumban vagy valamely elektronikus hírközlő hálózaton keresztül.

[27] A szerkesztői felelősség a médiatartalom kiválasztása és összeállítása során megvalósuló tényleges ellenőrzésért való felelősséget jelenti, és nem eredményez szükségszerűen jogi felelősséget a sajtótermék tekintetében. Gazdasági szolgáltatás az önálló, üzletszerűen – rendszeresen, nyereség elérése érdekében, gazdasági kockázatvállalás mellett – végzett szolgáltatás.

[28] A médiaszolgáltatás pedig az Európai Unió működéséről szóló szerződés 56. és 57. cikkében meghatározott, önálló, üzletszerűen – rendszeresen, nyereség elérése érdekében, gazdasági kockázatvállalás mellett – végzett gazdasági szolgáltatás, amelynek, illetve amely egy elválasztható részének elsődleges célja, hogy egy médiaszolgáltató szerkesztői felelősségi körébe tartozó műsorszámokat tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából a nyilvánossághoz eljuttassa valamely elektronikus hírközlő hálózaton keresztül.

[29] Jelen ügy konkrét körülményeit értékelve megállapítható, hogy a sérelmezett kijelentések szórólapon történő megjelentetése, illetve önmagában annak eszköze, tehát maga a szórólap sem sajtóterméknek nem tekinthető, sem pedig a médiaszolgáltatás útján történő elkövetés megállapítását nem alapozza meg, hanem az – a 2010. évi CLXXXV. törvény 203. § 22. pont c) alpontja szerinti – kiadványnak, nyomtatott anyagnak minősül.

[30] Tekintettel tehát arra, hogy a Btk. 226. § (3) bekezdésében, illetve a Btk. 227. § (3) bekezdésében írt büntethetőséget kizáró ok a vád tárgyát képező cselekmény vonatkozásában nem volt alkalmazható, és az elbírálás időpontjában hatályos büntető törvény egyéb rendelkezése sem eredményezhetett a vádlottra nézve kedvezőbb elbírálást, ezért az ítéltábla az elkövetés időpontjában hatályos büntető törvénykönyv alapulvételével bírálta el a cselekményt [Btk. 2. § (1) bekezdés].

[31] A vádban sérelmezett kijelentések büntetőjogi megítélése körében helytállóan vizsgálta a másodfokú bíróság elsőként azt, hogy a sérelmezett közlésekre közügyekben került-e sor. Az irányadó alkotmánybíróági gyakorlat szerint ugyanis a közügyekre vonatkozó szólások mindegyike fokozott védelem alá tartozik {7/2014. (III. 7.) AB határozat [47] bekezdés}. A nyilvános közlés minősítése során jellemzően nem a véleménynyilvánítással érintettek személyéből kell kiindulni, hanem azt kell vizsgálni, hogy a közlés közügyek, közéleti kérdések vitatására vonatkozik-e. Lényegében e körülmény, vagyis a közéleti kérdések megvitatásának ténye – a konkrét vita erejéig – az a szempont, amely jellemzően meghatározza az érintettek személyi minőségét. A közszereplői minőség ezért a közéleti kérdések megvitatásával együtt járó közszereplés tényéhez kötött, amelyet mindig a konkrét helyzetben – a másodfokú bíróság által is helyesen hivatkozott 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban meghatározott szempontok alapján – szükséges értékelni {3145/2018 (V. 7.) AB határozat [41] bekezdés}.

[32] Helyesen jutott a másodfokú bíróság arra a megállapításra, hogy a közpénzzel (nemzeti vagy önkormányzati vagyonnal) való gazdálkodás mikénti megítélése és értékelése egyértelműen a közéleti vita terepe {ld. 3465/2020. (XII. 22.) AB határozat [30] bekezdés}.

[33] A politikai jellegű vitákban megjelenők személyi minőségének vizsgálata során ugyanakkor jelentőséget kell tulajdonítani annak a körülménynek is, hogy a közléssel érintett személy közhatalmat gyakorol-e, vagy közszereplő politikusnak minősül-e. A közhatalmat gyakorló személyek és a közszereplő politikusok (ún. kiemelt közszereplők) esetében ugyanis a személyiségvédelem korlátozottsága mindenki máshoz képest szélesebb {3145/2018 (V. 7.) AB határozat [51] bekezdés}.

[34] Ebből következően tehát a vita jellegének mérlegelése során az is értékelési szempont, hogy a közlés közszereplőre vonatkozik. Az érintett személy közszereplői státusza ugyanis meghatározó jelentőséggel bírhat annak megítélésében, hogy a közlés közügyben történt-e. A közszereplői minőség azonban kizárólag az ügy jellegének vizsgálata keretében alapozhatja meg a véleménynyilvánítás általánostól eltérő, kiemelt védelmét {3328/2018. (XII. 8.) AB határozat [42]-[43] bekezdés}.

[35] Ezzel összefüggésben szintén helyesen értékelte a másodfokú bíróság azt, hogy a sérelmezett kijelentések nyilvánosságra hozatalára helyi önkormányzati választások kampányidőszakában, a vádlotthoz hasonlóan szintén helyi önkormányzati képviselő- és polgármesterjelöltként induló, a település polgármesteri tisztségét betöltő, így közhivatalt viselő és közhatalmat gyakorló magánvádló tevékenységét érintően került sor. A polgármester közhatalmi jogosítványokkal rendelkezik, közszereplői minősége megállapítható {3329/2017. (XII. 8.) AB határozat [40] bekezdés}.

[36] Társadalmi érdek, hogy a kampányban nemcsak a közügyeket, hanem az egyes jelöltek alkalmasságát és a jelölő/támogató szervezet programját is megvitassák. Ez alkalmanként kemény verbális csatározásokat is jelenthet, de ez része a kampány során megvalósuló véleménynyilvánítási szabadságnak {5/2015. (II. 25.) AB határozat [26] bekezdés}. A közlés büntetőjogi megítélését – vagyis a rágalmazás, illetve a becsületsértés elkövetésének a megállapítását – meghatározó alkotmányos szempontokat a kampányidőszakban elhangzott közlésekre is alkalmazni kell, mivel a választási kampány szerves része a közügyek megvitatásának {3328/2017. (XII. 8.) AB határozat [93] bekezdés}.

[37] Helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság arra is, hogy a védett véleménynyilvánítás és a fokozott tűrési kötelezettség eseteit meghatározó alkotmányos szempontrendszer következő eleme a tényállítás és az értékítélet egymástól történő elhatárolása. A törvényszék azon megállapítása is helytálló volt, hogy a sérelmezett kijelentések nem tekinthetők tényállításnak, hanem azok értékítéletek.

[38] A magánvádló jogi képviselőjének érvelésére figyelemmel az ítéltábla hangsúlyozni kívánja, hogy valamely kijelentés tényállításként vagy értékítéletként történő minősítéskor nem annak van meghatározó jelentősége, hogy a szóban forgó kijelentést az eljárás valamely szereplője – így jelen esetben az azt megfogalmazó vádlott – hogyan értékeli, illetve mi volt az azzal kapcsolatos elgondolása, hanem az a döntő szempont, hogy mi volt a sérelmezett kijelentés konkrét tartalma.

[39] Miként ugyanis arra a vádlott védője helytállóan utalt, jogilag a tényállítás és az értékítélet közötti határvonal abban áll, hogy tényállításról van szó, ha az adott nyilatkozat alapjául meghatározott, egyedileg elhatárolt, objektív valósága szempontjából megvizsgálható esemény, történés szolgál. Ezzel szemben értékítélet, ha annak alapja nem egyedileg körülhatárolt esemény, vagy ha a következtetések láncolata annyira hosszú, oly mértékben áttételes, hogy az egyedileg körülhatárolt, meghatározott események már nem úgy jelennek meg, mint a megnyilatkozás alapja.

[40] Minden értékítélet viszonyítást foglal magában, és minden értékítéletnek általánosító tendenciája van. Az értékítélet valójában nem más, mint a kifejezési mód egyszerűsítése, tehát a tényállítás sommásítása. Ez értelemszerűen egyben azt is jelenti, hogy a tényállítási tartalom elveszti a konkrétságra való visszavezethetőségét.

[41] Másfelől pedig az egyre absztraktabbá válás sűrítést, tipizálást, a lényeg megragadását jelenti; amiért is az emberek egymás között inkább használják azt a tényállítások helyettesítésére. Ez viszont már nem tényállítás, hanem értékítélet. Körültekintést igényel annak eldöntése, hogy mikor van tényállítás, aminek veszélyessége a tények hitelével való rontás, és mikor van olyan leegyszerűsítés, ami mögött valójában semmi tényre való vonatkozás, vonatkoztathatóság nincs, és az ekként nem más, mint értékítélet. Ez utóbbi pedig büntetőjogilag nem akadályozott, feltéve, hogy az nem gyalázkodás. Ehhez képest valamely sommásított, konkrétságra vissza nem vezethető leegyszerűsítés csupán értékítélet lehet, és mint ilyen, nem válhat büntetőjogi fenyegetés célpontjává [Kúria Bfv.III.537/2020/12.].

[42] A tényállítás veszélyessége a tények hitelével való rontásban áll, míg az értékítélet olyan leegyszerűsítés, amely mögött valójában semmi tényre való vonatkozás, vonatkoztathatóság nincs {EBH2017. B.11. [41] bekezdés}.

[43] A másodfokú bíróság tehát helyes indokolással állapította meg azt, hogy a magánvádló által sérelmezett kijelentések nem tényállításnak, hanem értékítéletnek minősülnek. Ebből a helyes megállapításból ugyanakkor nem vonta le azt a további (jog)következtetést, hogy tényállítás hiányában a rágalmozás nem tényállásszerű, a bűncselekmény elkövetési magatartása ugyanis nem valósult meg. Ebből következően pedig a rágalmozás nem a társadalomra veszélyesség {másodfokú ítélet [30 bekezdés]}, hanem a tényállásszerűség hiányából fakadóan nem állapítható meg.

[44] Irányadó a bírói gyakorlat abban, hogy rágalmazás esetén a jogellenesség hiánya akkor vizsgálható, ha a terhelti kijelentések formálisan megvalósítják a rágalmazás törvényi tényállásában meghatározott elkövetési magatartást. A büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglaláskor ugyanis a bíróság elsődleges feladatát a vád alapján általa megállapított történeti tények tényállásszerűségének eldöntése képezi, és csupán ennek eredményétől függően kerülhet sor a cselekmény konkrét társadalomra veszélyességének vizsgálatára [BH2012. 234.].

[45] Ebből fakadóan a másodfokú bíróság elmulasztotta vizsgálni azt, hogy amennyiben a rágalmazás – tényállási elem hiányában – nem állapítható meg, úgy a vád tárgyát képező cselekmény megalapoz-e esetlegesen valamely más bűncselekményt. Abban az esetben ugyanis, amikor a vádirati tényállással azonos tényállás a vád szerinti minősítéssel szemben más minősítésű bűncselekményt tartalmaz, felmentés esetén az ítélet rendelkező részében a törvényes minősítésnek megfelelő bűncselekményt kell megjelölni (Legfelsőbb Bíróság Bf.I.2130/1992/6. sz. határozat [13] bekezdés).

[46] A (szóbeli) becsületsértés vétségét az követi el, aki a 226. §-ban meghatározottakon kívül mással szemben a sértett munkakörének ellátásával, közmegbízatásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben, illetve nagy nyilvánosság előtt a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el [Btk. 227. § (1) bekezdés].

[47] Míg a rágalmazás elkövetési magatartása a becsület csorbítására alkalmas tény állítása, híresztelése vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használata, addig a becsületsértés elkövetési magatartása a fentieken kívül a becsület csorbítására alkalmas kifejezés használata vagy egyéb ilyen cselekmény elkövetése.

[48] Az értékítélet – a másodfokú bíróság által helyesen kifejtettek szerint – nem szolgálhat alapul a rágalmazás megállapítására, megalapozhatja ugyanakkor a becsületsértés vétsége miatti büntetőjogi felelősséget azzal, hogy a szóbeli becsületsértés csak a törvényben meghatározott vagylagos elkövetési módok valamelyike esetén minősül bűncselekménynek.

[49] Jelen ügyben a vádlott egyrészt a polgármesteri tisztséget betöltő magánvádló munkakörének ellátásával összefüggésben, másrészt pedig nagy nyilvánosság előtt terjesztette szórólapok útján a sérelmezett kijelentéseit, formálisan tehát megvalósította a szóbeli becsületsértés vétségét.

[50] A már hivatkozott alkotmányos teszt alapján ugyanakkor helyesen tette vizsgálat tárgyává a másodfokú bíróság azt, hogy a magánvádló által kifogásolt kifejezések öncélú gyalázkodásnak tekinthetők-e, amelyek az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlésében öltenek testet. Ezen vizsgálat során a törvényszék okszerű indokát adta annak, hogy a vádlott kijelentései miért nem minősülnek gyalázkodásnak.

[51] Az Alkotmánybíróság következetesen érvényesített gyakorlata alapján önmagában a kifejezés nyersessége vagy akár obszcén tartalma nem eredményezi azt, hogy a kifejezés nem tartozik a véleménynyilvánítás szabadságának a védelmi körébe. Ha azonban a használt kifejezés nem a közhatalmi tevékenységnek a kritikája, hanem pusztán az emberi méltóságot sértő személyeskedés, akkor az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdése folytán nem lehet sikerrel hivatkozni a véleménynyilvánítás szabadságának védelmére. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése a közügyek megvitatásával semmilyen kapcsolatban nem álló trágár szitkozódásra nem biztosít szabadságot {3093/2019. (V. 7.) AB határozat [15] bekezdés}. Ugyanígy, a csak és kizárólag az érintett személy lejáratására irányuló, egyfajta szitokszóként megjelenő forma szintén nem tartozik a véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlásának alkotmányosan védett körébe {1/2015. (I. 16.) AB határozat [35] bekezdés}.

[52] Miként arra a törvényszék is helyesen hivatkozott, amennyiben egy közlés nem öncélú gyalázkodás, hanem egy közéleti kérdés megvitatása, akkor a sértő, erős kifejezések (adott esetben a trágár kifejezések is) a védelmi körbe tartoznak, a véleménynyilvánítás korlátját ez esetben csak az emberi méltóság érinthetetlen magva jelenti {3322/2019. (XI. 26.) AB határozat [25] bekezdés}.

[53] A szólásszabadságnak ez a korlátja nem önmagában a véleménynyilvánítás becsmérő vagy gyalázkodó jellegének szab határt, hanem az emberi méltóságnak az emberi mivolt lényegét meghatározó és óvó magját védelmezi. Az emberi méltóságnak ezt a korlátozhatatlan tartományát nem a méltóságból fakadó egyes részjogok (pl. becsület, jóhírnév) minősített, intenzív becsmérlése sérti, hanem az, ha a véleménynyilvánítás eleve ennek a sajátosan védett szférának a megsértésére irányul.

[54] Ilyen jogsértés lehet egyrészt az, ha a megszólaló tagadja, kétségbe vonja az érintett emberi mivoltát, emberként kezelésének követelményét, másrészt az, ha az emberi természet legbelsőbb köreibe hatol, öncélúan támadva a személyiség és az identitás lényegét alkotó vonásokat {3263/2018. (VII. 20.) AB határozat [41] bekezdés}.

[55] Márpedig jelen ügyben a sérelmezett kifejezések nem pusztán személyt sértő gyalázkodások, hanem a magánvádló – személyét kétségkívül sértő, de – magatartásának közösségi hatására vonatkozó utalások. A személyiséget szubjektíve sértő, de az emberi méltóság sérelmét el nem érő kifejezéseket pedig az Alaptörvény IX. cikke védi {3048/2020 (III. 2.) AB határozat [30]-[31] bekezdései}. A véleménynyilvánítás szabadsága az

értéktételt kifejező, az egyén személyes meggyőződését közlő megszólalásokra attól függetlenül kiterjed, hogy a vélemény értékes vagy értéktelen, helyes vagy helytelen, tiszteletre méltó vagy elvetendő {3145/2018. (V. 7.) AB határozat [53] bekezdés}.

[56] Mindezek alapján tehát a másodfokú bíróság által hivatkozott társadalomra veszélyesség hiánya nem a rágalmazás, hanem az egyébként tényállásszerűen megvalósuló becsületsértés vétsége vonatkozásában zárja ki a vádlott büntetőjogi felelősségét. Erre figyelemmel pedig az ítéltábla a másodfokú bíróság ítéletét – mivel büntető anyagi jogszabályt helytelenül alkalmazott, a Be. 624. § (1) bekezdése alapján – megváltoztatta, és a cselekmény helyes jogi minősítéséhez igazodóan Terhelt1 vádlottat a *becsületsértés vétsége* [Btk. 227. § (1) bekezdés a) és b) pont] miatt emelt vád alól tekintette felmentettnek.

[57] Figyelemmel arra, hogy a másodfokú bíróság ítéletének egyéb rendelkezései törvényesek voltak, azért egyéb részében azt az ítéltábla – a Be. 623. §-a alapján – helybenhagyta.

[58] A vádlott felmentése folytán a magánvádló viseli a fellebbezési illeték lerovása folytán felmerült és általa előlegezett 10.000, - Ft költséget [Be. 782. § (1) bekezdés].

[59] Ha a vádat magánvádló képviselte, és a bíróság a vádlottat az 566. § (3) bekezdésében meghatározott eset kivételével felmenti, a magánvádló az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésétől számított egy hónapon belül – jogszabályban meghatározott mértékben – megtéríti a vádlott meghatalmazott védőjének azon díját és költségét, amely a magánvádas eljárásban keletkezett [Be. 782. § (2) bekezdés].

[60] A terhelt és a meghatalmazott védő, valamint a büntetőeljárásban részt vevő egyéb személyek díjáról és költségéről szóló 19/2018. (VI. 28.) IM rendelet 2. §-a szerint a Be. 782. § (2) bekezdésében meghatározott esetben a meghatalmazott védő az 1. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott költségek megtérítésére jogosult azzal, hogy útiköltség akkor illeti meg, ha olyan eljárási cselekményen vett részt, amelyet nem az irodájának, alirodájának vagy fiókirodájának székhelyén tartottak.

[61] A vádlott meghatalmazott védője tehát jogosult – többek között – az eljárási cselekményeken való megjelenésével kapcsolatos úti- és szállásköltség, illetve parkolási díj [19/2018. (VI. 28.) IM rendelet 1. § (1) bekezdés a) pont], valamint a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII. 27.) IM rendelet 7. §-a szerint megállapított díj megtérítésére [19/2018. (VI. 28.) IM rendelet 3. § (1) bekezdés].

[62] Az úti- és szállásköltség megtérítésére a tanúk költségtérítéséről szóló 14/2008. (VI. 27.) IRM rendelet 2. és 4. §-ában foglalt rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni [19/2018. (VI. 28.) IM rendelet 1. § (2) bekezdés].

[63] Az adott éves költségvetésről szóló törvényekben meghatározott kirendelt ügyvédi óradíj összege az eljárás folyamatban léte alatt – 2021-2023. évek folyamán – mindvégig 6.000, - Ft.

[64] A vádlott korábban eljárta – az ügyvédi tevékenységét időközben megszüntető – meghatalmazott védője az elsőfokú bírósági eljárásban 11 óra, míg a másodfokú bírósági eljárás során 3 óra, vagyis összességében 14 óra időtartamú eljárási cselekményen vett részt, melyre tekintettel összesen 84.000, - Ft kirendelt védői óradíj illette meg [32/2017. (XII. 27.) IRM rendelet 1. § (1)-(2) bekezdései és 7. § (1) bekezdés]. Ezen időtartam alapulvételével a részére járó felkészülési díj összege 18.000, - Ft [32/2017. (XII. 27.) IRM rendelet 7. § (2) bekezdés és (3) bekezdés 1. mondat]. Figyelemmel arra, hogy a rendelkezésre álló adatokból nem derült ki az, hogy a korábban eljárta meghatalmazott védő általános forgalmi adó fizetésére köteles volt-e, ezért az ítéltábla az így kiszámított 102.000, - Ft védői munkadíj összegét az általános forgalmi adó felszámítása nélkül állapította meg.

[65] Az ítéltábla számára szintén nem voltak ismertek azok az adatok, amelyek alapulvételével a korábban eljárta meghatalmazott védő útiköltsége megállapítható lett volna.

[66] A harmadfokú bírósági eljárás során a vádlott – általános forgalmi adó felszámítására köteles – meghatalmazott védője 2 óra időtartamban vett részt az eljárási cselekményen, amelyre figyelemmel, a fentiekben hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján 12.000, - Ft jelenléti díj és 18.000, - Ft felkészülési díj, valamint ezen összegek után összességében 8.100, - Ft általános forgalmi adó, így mindösszesen 38.100, - Ft munkadíj illette meg.

[67] Emellett az ítéltábla 22.497, - Ft útiköltséget és – 2 óra időtartamra – 1.200, - Ft parkolási díjat is megállapított [14/2008. (VI. 27.) IRM rendelet 2. § (1) és (4) bekezdés].

[68] Mindezek alapján a harmadfokú bíróság – a Be. 782. § (2) bekezdésére figyelemmel – kötelezte a magánvádlót arra, hogy 1 hónapon belül fizessen meg a vádlott részére mindösszesen 163.797, - Ft bűnügyi költséget.

[69] Az ítélet elleni fellebbezési jog a Be. 458. § (3) bekezdéséből következően kizárt.

Szeged, 2023. június 20.

dr. Nagy Erzsébet

dr. Kóbor Jenő

dr. Katona Dorottya

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A Szegedi Ítéltábla Bhar.III.170/2023/11. számú ítélete és a Szolnoki Törvényszék 1.Bf.866/2022/5. számú ítélete a jelen ítéletben foglalt változtatásokkal a mai napon jogerőre emelkedett.

Szeged, 2023. június 20.

dr. Nagy Erzsébet

a tanács elnöke